Grigore Constantinescu

Comuna

BÂRLA

PITEŞTI MMXV

BÂRLA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 12 sate: **Bârla**; Afrimeşti; Bădeşti; Brabeţi; Cioceşti; Malu; Mândra; Mozăceni-Vale; Podişoru; Şelăreasca; Urlueni; Zuvelcaţi.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 56 km.
SUPRAFAŢĂ: 105,6 km^2.
POPULAŢIE: 5.142 locuitori [2.516 M + 2.626 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bădeşti – 1525 [7034] octombrie 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 246)• **Urlueni** (**Lereni**) – 1624 iunie 10 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Bădești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu de la Afumați la 23 octombrie 1525, prin care se confirmă proprietatea asupra „părții lui Butea, veche și dreaptă ocină și dedină" fiilor acestuia „pe care i-a așezat Butea încă în zilele părintelui domniei mele, Radu voievod".

Sit arheologic: **CASTRUL ROMAN URLUIENI** –[▲]– component al sistemului defensiv de pe Limes transalutanus, a fost construit, din pământ, pe dealul Cotmeana, la circa 2 km sud de actualul sat, determinarea urmelor acestuia fiind încă posibilă. Castrul cu dimensiunile de 164x140 m, cu un val din pământ de 1,50 m înălţime şi 15-18 m lăţime prezintă un şanţ adânc de 1,20 m.

Un alt **CASTRU ROMAN** de pământ, redus ca suprafaţă – cu dimensiunile de 150x114 m – se afla în imediata sa apropiere. Din săpăturile arheologice efectuate, au rezultat: două monede, cărămizi şi ceramică romană. În jurul castrelor, s-a dezvoltat aşezarea civilă.

Situl arheologic «**BRAZDA LUI NOVAC**» este situat la circa 3 km nord-vest de satul Bârla.

TOPONIMIE:

- Afrimeşti – toponim derivat din eponimul *Afrim* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. „Neamul lui Afrim – se menţionează, în folclorul local – a întemeiat satul şi a ctitorit şi biserica satului.".

- Bădeşti – toponim social format din apelativul *bade* (termen vechi românesc relevând un respect deosebit pentru cei mai în vârstă) devenit patronimic + sufixul *–eşti*, cu valoarea semantică menţionată.

- Bârla – la origine, toponimicul este un eponim *Bârlă,* explicat prin derivare din onomatopeicul *bâr* (aluziv, evident, la ocupaţia de păstor) + sufixul *–lea*.

- Brabeţi – toponim provenit din numele unor peşti mici care populează râurile din zona de şes; nu este exclus ca numele să fi devenit o poreclă pentru oamenii locului.

- Cioceşti – toponim provenit prin derivare, cu ajutorul sufixului *–eşti,* din *cioacă*, substantiv cu sensuri multiple: „vacă având cornul rupt; unealtă veche; stăncuţă; arac".

- **Malu** – toponim cu sens local de „aşezare lângă o apă stătătoare sau curgătoare”.
- **Mândra** – toponim cu semnificaţie personală, la origine, indicând, evident, o însuşire.
- **Mozăceni** – toponim provenit dintr-un regionalism *mozac* cu sens de „om închis, posac”.
- **Podişoru** – nume topic diminutival explicat prin existenţa unei construcţii de acest gen peste o apă curgătoare.
- **Şelăreasca** – toponim social format pe baza unui apelativ cu sens de „persoană care confecţionează sau vinde şei”.
- **Urluieni** – toponim de provenienţă incertă format, probabil, din *urloi* ≈ „buştean găunoşit pe dinăuntru”, deşi o referire la *urloiul* sobelor nu este exclusă.
- **Zuvelcaţi** – nume topic format, probabil, pe baza unei porecle *zuvelcaţi* ≈ „bărbaţi «îmbrobodiţi», dominaţi de femei”, care purtau *zuvelcă* sau *zăvelcă* – piesă de port popular feminin din zonă.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională specifică zonei de câmpie. Case joase cu un singur cat, supraînălţate pe temelie din piatră regularizată prin adausuri de cărămidă. Plan bicameral generalizat: tindă cu „corlată” şi „odaie”. Sală cu stâlpi de lemn, fără balustradă, dispusă pe întreaga faţadă principală a construcţiei. Curţile gospodarilor erau împrejmuite cu gard din nuiele împletite, peste care se aplica, de obicei, un strat gros de lut amestecat cu paie de grâu.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Ioana Bercescu din Bârla care a obţinut premii pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul căluşăresc, Brâul de la Urluieni, Gheorghiţa din căluş, Hora căluşărească, Hora-n bătaie (Hora-n ciocane), Murguleţul-Cârjalie, Murguleţul împletit, Murguleţul în bătaie, Negreanca, Resteul, Rustemul, Sârba căluşărească, Sârba la 4, Sârba-n bătaie, Sârba-n tarapanale, Turceasca, Ţigănească, Ţiitura, Ungurica, Ursăria, Vlăşcencuţa.

Ansamblul folcloric «Floricica» al Căminului cultural Bârla – sub coordonarea artistică a profesorului Voicu Dumitrescu – a incluS, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Joiana, Murguleţul, Sârba în bătaie şi altele.

Membru renumit al formaţiei de dansuri populare «Floricica», Marin Crivac zis Manciu din Afrimeşti a fost cel mai bătrân vătaf de căluşari din Argeş, descendent dintr-o familie cu tradiţie în dansul căluşăresc.

Târguri tradiţionale organizate cu prilejul zilelor de Adormirea Maicii Domnului (15 august) şi Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie) în satul Urluieni. Târg săptămânal în aceeaşi localitate.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica Bădeşti** «Sf. Dumitru» [1945-1953]~ctitorită de fraţii Stanciu şi Marin Danciu, „cu contribuţia enoriaşilor”, în locul vechii biserici din lemn a cătunului Băligăreni •pictură murală: Vasile Ivănescu-Curtea de Argeş [1953].

✚**Biserica Bârla** «Adormirea Maicii Domnului» [1834]~ctitorită „cu cheltuiala şi munca locuitorilor din cătunele Delureni şi Dorobanţi”; renovată radical (adăugarea absidelor şi turlei Pantocrator) [1936-1937] •pictură murală: Ion zugrav [1834]; Gheorghe Ştefănescu [1969].

✚Biserica Ciocești «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» [1859]~ctitorită de obştea satului •intervenţii: adăugarea pridvorului; consolidare [1912]; învelirea cu tablă [1962] •pictură murală: anonim [1912].

✚Biserica Lereni «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]– ctitorită de un număr apreciabil de „obraze": „erei Gheorghe Afrimescu, Tatu erei, Marin erei, Ioanichie ermonah, Dan diacon, Dicu Ancobescu, Gh. Stancu şi mulţi alţi enoriaşi din sat, în 1787, vătaf de zidari fiind Mihai".

Biserica – de plan trilobat cu absida altarului decroşată poligonal şi cu abside laterale semicirculare – prezintă un pridvor deschis cu arcade în plin cintru susţinute pe şase coloane monolit. Turlă-clopotniţă octogonală de lemn pe bază pătrată de zidărie deasupra pronaosului; turla Pantocratorului, de secţiune octogonală, este pictată în interior. Intervenţii: subzidire [1959] efectuată de Direcția Monumentelor Istorice; restaurare coloane pridvor [1967].

Pictura murală originară realizată în mai multe etape: în pridvor, pronaos şi altar – de popa Radu zugravul; în naos, de renumiţii zugravi: dascălul Vlaicu ot Câmpulung şi dascălul Niţu ot Piteşti [1797] relevă calităţi artistice deosebite, conservându-se fragmentar în exterior, între torul supramedian şi cornişă, şi în pridvor.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: 12 Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XVIII-XIX, uşi împărăteşti [1797], clopot [1808].

✚Biserica Malu «Sf. Teodor Tiron; Sf. Nicolae» [1936-1939]~ctitorită de Alecu Popescu, prefect col. Ştefănescu, pr. Gh. Voinescu şi enoriaşi din cătunele: Malu, Brabeţi şi Mândra •intervenţii: construcţie clopotniţă [1950] •pictură murală: Gheorghe Belizarie [1939].

✚Biserica Mândra «Sf. Îngeri; Sf. Nicolae; Sf. Ecaterina; Duminica Tuturor Sfinţilor» [1858]~ctitorită de parucicul Nicolae Butculescu •intervenţii: adăugarea pridvorului [post 1910] •pictură murală: Nicolae zugrav [1858].

✚Biserica Mozăceni-Vale «Sf. Nicolae» [1866-1870]~ctitorită de obştea cătunelor: Călugărească, Iordăchească, Băligăreni •intervenţii: centură metalică perimetrală [1895]; consolidare [1958] •pictură murală: Petre Rădulescu [1936]; Elena Tăbăcaru şi Ruxandra Ursu-Bucureşti [1958].

✚Biserica Podişoru «Sf. Nicolae» –[▲]– ctitorită, în 1812, de Mihail Postelnicu şi soţia sa, Joiţa, împreună cu obştea satului; reparaţii repetate, culminând cu cea efectuată în 1971-1972, când s-a refăcut integral acoperişul. Plan dreptunghiular; pridvor deschis, cu arcade semicirculare susţinute pe coloane de cărămidă; turlă octogonală pe bază pătrată, străpunsă de goluri pentru iluminat. Décor arhitectural format dintr-un tor încadrat de cărămizi zimţate. Pictura murală originară realizată de un zugrav anonim; repictată de Florian Paraschivescu [1995]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1895], Mineie [1893], Evhologhion [1896], Cazanie [1898], Apostol [1899] şi un clopot din 1900.

✚Biserica «SN» Podişoru «Sf. Nicolae» [1854-1856]~ctitorită de enoriaşi „cu osârdia preotului satului" •intervenţii: refacerea acoperişului [1872] •pictură murală: anonim [1856].

✚Biserica Tomeşti «Sf. Nicolae» [1909-1911]~ctitorită „prin strădania pr. Ioan Cristescu, locuitorii satelor Afrimeşti şi Zuvelcaţi", pe fundaţia bisericii din 1834 •intervenţii: consolidarea fundaţiei [1966] •pictură murală: Gheorghe N. Vişoianu-Piteşti [1911].

✚Biserica Urluieni «Sf. Treime; Sf. Teodor Tiron» (filială) [1907]~ctitorită de pr. Ion Popescu, Ion Bănică şi locuitorii satului, pe ruinele unei biserici din 1731 •intervenţii: refacerea acoperişului [1967] •pictură murală: Gheorghe N. Vişoianu-Piteşti [1908].

✝Cruci de piatră: **Lereni**: 1841 –[▲]– în curtea bisericii ■~**Urluieni**: 1731-1732 [7240] –[▲]– în curtea bisericii.

✝Monumente eroi: **Bârla** [1916-1918]; edificat (1925) – lângă Primăria Bârla ■~ **Cioceşti** [1916-1918]; (1925) – lângă magazin ■~ **Mozăceni-Vale** [1916-1918]; autor: I. Kaghiorghis (1923) – la fosta primărie ■~ **Urlueni** [1916-1918]; (1925) – lângă Şcoala generală Urluieni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 454 locuitori ai comunei Bârla, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [305], Al doilea război mondial [149].

❖ MEMENTO:

BĂILE BĂDEȘTI – ministaţiune balneară cu caracter permanent – renumită în zonă, prin apele minerale hipertermale (52^0 C), clorurate sodice-concentrate, bromurate, iodurate, sulfuroase hipertonice cu mineralizare totală de 55 grame/litru. Apa este extrasă de o sondă de la adâncimea de 196 m. Climat excesiv de câmpie foarte indicat pentru persoane în vârstă. Indicaţii terapeutice: afecţiuni reumatismale degenerative, afecţiuni post reumatice (sechele, fracturi), afecţiuni neurologice periferice, psoriazis, tuberculoză genitală stabilizată. Contraindicaţii: sarcină, boli febrile transmisibile, boli psihice, cancere, insuficienţă cardiacă, boli de piele cu leziuni deschise, reumatisme inflamatorii. Cazare în trei blocuri şi două vile (200 de paturi) în Mozăceni Vale; cantină pentru 300 de persoane/zi; 34 căzi pentru baie, duşuri, 3 săli pentru masaje, două bazine kinoterapie, trei camere pentru aplicat parafină. Cultură fizică medicală, electroterapie, împachetări parafină, masaje. Medicul primar specialist, dr. Alexandru Pârvu, coordonează tratamentul bolnavilor din staţiune.

IN MEMORIAM

✪ Erou martir al Revoluţiei anticomuniste din 1989 – **MIU VALERIU** [1962-Bârla + 25 decembrie-Bucureşti]; student seralist la Institutul Politehnic Bucureşti; mecanic lăcătuş la Trustul de construcţii Bucureşti, împuşcat în zona Universităţii.

✪ **GHELMECI ŞTEFAN** [1906-1949] – învăţător la Slobozia, revizor şcolar; militant politic anticomunist participant la acţiunile Grupării armate anticomuniste de pe Valea Topologului; rănit de Securitate, capturat; decedat în spital la Curtea de Argeş, unde a refuzat tratamentul medical prescris în prezenţa securiştilor.

✪ **GREGORIAN ALEXANDRU** [1909-1987, Jaca-Spania] – poet, redactor de reviste literare în Italia, SUA; director al postului de radio „România liberă". Opera: «Ţara Demiurgului», versuri [1942], «Poeme pentru cruciaţi» [1943], «Poeme pentru fraţii mei» [1953], «Pete de lumină», versuri [1980], «Coasta soarelui» [1982], «Encano Andaluz», poeme în spaniolă [1985], «În creştetul lumii», poezii [1984], «El Encanto Andaluz» [1985].

✪ **RĂDULESCU STELIAN** [1888-1974] – profesor de istorie, jurist; memorialist; autorul volumului în manuscris « Câţiva absolvenţi ai Gimnaziului şi Liceului din Piteşti».

✪ **URLUIANU CONSTANTIN** [1951-2003) – profesor de istorie; lector univ. Opera: «Participarea României la război pe Frontul de Răsărit. Mentalităţi şi stări de spirit» [1999], «Consideraţiuni asupra organizării noului regim politic din România în 1866» [1997] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 45-46.

Marius Păduraru, Aurelian Chistol – *Comuna Bârla, judeţul Argeş. Studiu monografic,* Bucureşti, 2010, 995 p. + 16 f; Alina Cătălina Badea–*Monografia comunei Bârla, judeţul Argeş,* Costeşti, 2010, 88 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

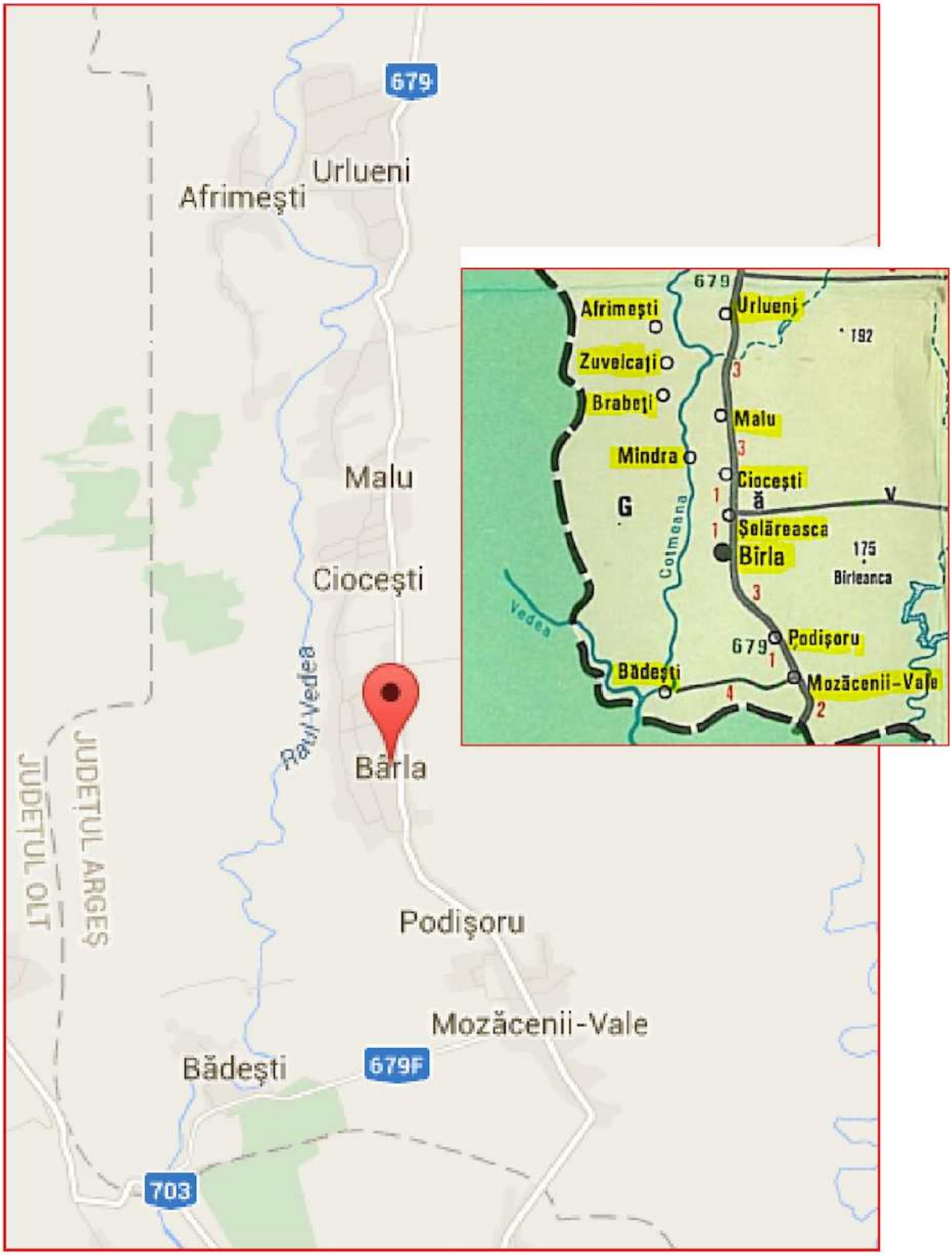
679
Urlueni
Afrimeşti
Malu
Ciocești
Pârâul Vedea
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL OLT
Bârla
Podișoru
Mozăcenii-Vale
Bădești
679F
703
Afrimeşti
Urlueni
Zuvelcaţi
Brabeţi
Malu
Mindra
Ciocești
Şelăreasca
Bîrla
Birleanca
Podişoru
Bădeşti
Mozăcenii-Vale
Cotmeana
Vedea
192
175

PRIMĂRIA COMUNEI BÂRLA.

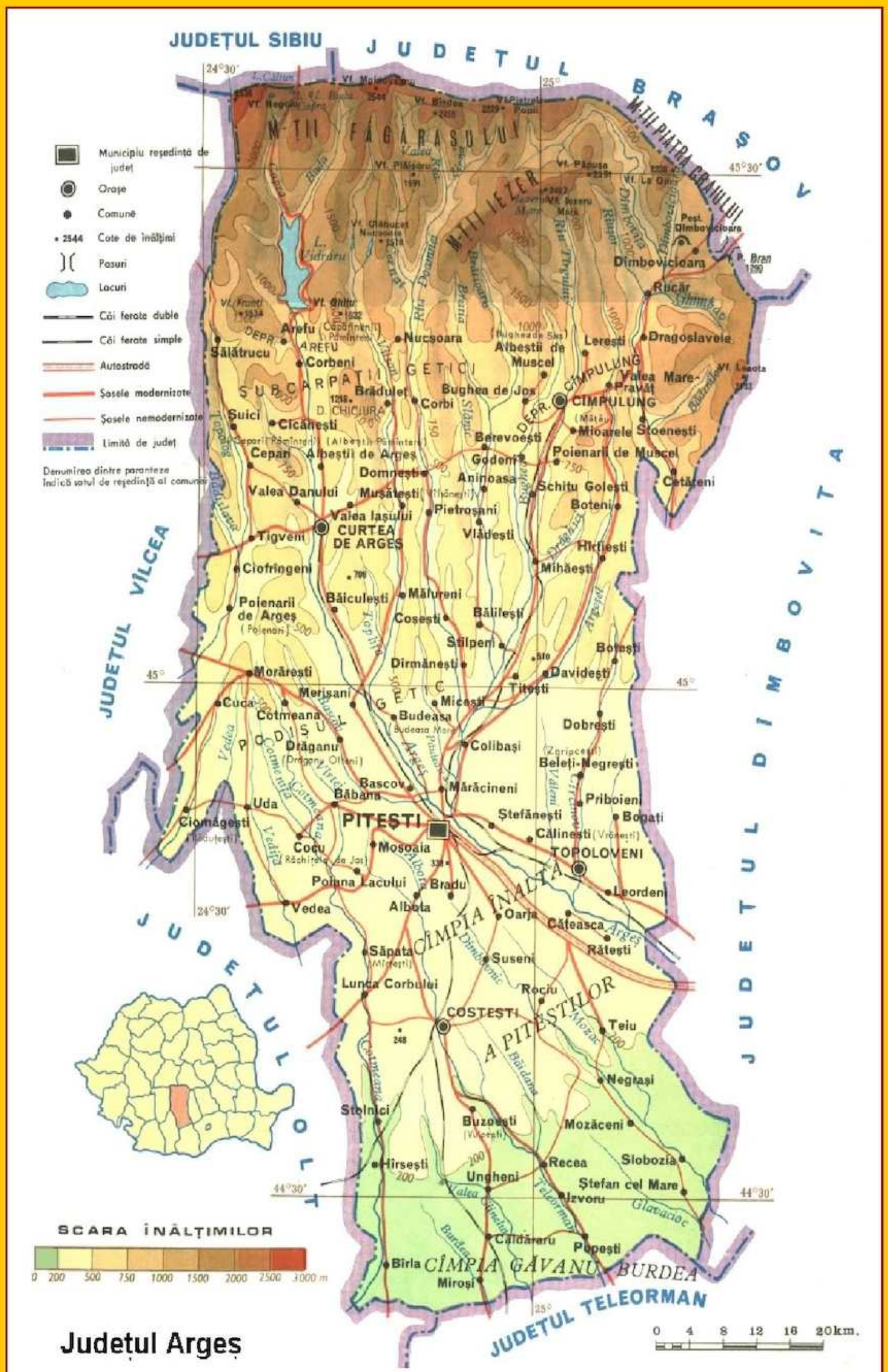

Județul Argeș